

Nota: Energiebesparende maatregelen

Wat en waarom?

De energiecrisis treft de samenleving in al zijn geledingen. Met Vooruit strijden we in de parlementen om de energiefactuur zo laag mogelijk te houden. Daarom komt er onder meer een federaal basispakket gas en elektriciteit voor alle gezinnen ten waarde van 196 euro per maand in de maanden november en december. Maar niet enkel gezinnen hebben het lastig om de energiefactuur te betalen, ook voor lokale besturen blijven de kosten stijgen. Deze nota probeert de lokale overheden een leidraad te geven om zelf maatregelen te nemen. Niet enkel om hun eigen factuur te verlagen, maar ook om de eigen inwoners te helpen bij hetzelfde probleem.

Maatregelen ten behoeve van de eigen energiefactuur?

De [Vereniging van Steden en Gemeenten \(VVSG\)](#) gaf onlangs een overzicht van enkele maatregelen die elke gemeente vrijwel meteen kan toepassen. Ook de Convenant of Mayors lijst een heel aantal mogelijke energiebesparende maatregelen op in hun recente [The Cities Energy Savings Sprint Toolkit](#). Hieronder lichten we er alvast enkele uit:

(Straat)verlichting

Het is een optie om de straatverlichting op bepaalde tijdstippen uit te schakelen, bijvoorbeeld tijdens de nacht. Op deze manier kunnen steden/gemeenten, afhankelijk van de omvang van het verlichtingsnet, ettelijke duizenden euro's besparen. Uit een overleg met lokale mandatarissen blijkt dat de ideale tijd om de straatverlichting te doven de periode 23u tot 4u30 à 5u is. Schakel de verlichting 's ochtends zeker tijdig aan om de veiligheid van fietsers die zich naar een vroege werkschift begeven te garanderen.

Naast het doven van straatlampen is het ook aangeraden om de verlichting bij gemeentelijke monumenten - bijvoorbeeld bij standbeelden en historische gebouwen - te doven. Ook winkelverlichting en elektrische reclameborden verbruiken veel. Overleg daarom met lokale handelaren om onnodig verbruik aan te pakken.

Timers voor oude toestellen + investeren in digitale meters en slimme thermostaten

Tijdens deze energiecrisis is het belangrijk om als gemeentebestuur uit te zoeken waar zich oude en energieverslindende toestellen situeren. In de eerste plaats kunnen deze best vervangen worden, maar waar dit niet kan, is het een optie om timers te installeren.

Investeer daarnaast in digitale meters en slimme thermostaten voor publieke gebouwen. Zo kan er eenvoudig gezocht worden waar de lekken en grote verbruikers zich bevinden. Een slimme thermostaat verzamelt bovendien verbruiksdata die het mogelijk maken om zo efficiënt en zuinig mogelijk te verwarmen.

Sensibiliseren van personeel en vrijwilligers

Veel kosten worden uiteraard gemaakt door het eigen personeel. Net als bij privépersonen is het belangrijk om ook hen te sensibiliseren en ervoor te zorgen dat men zorgvuldig omspringt met het gemeentelijke energieverbruik. In samenspraak met het personeel kan best bekeken worden om de temperatuur te verlagen en ook zuinig om te springen met de verlichting. Per graad lager kan je immers tot 7% energie besparen.

Transport

Ook verplaatsingen brengen een groot energieverbruik met zich mee. Zet als lokaal bestuur daarom vol in op autoloze (zon)dagen en stimuleer carpooling en zachte mobiliteit (wandelen en fietsen).

Maatregelen ten behoeve van de inwoners

1) Initiatieven lokale besturen

Burger informeren

De burger heeft nood aan de juiste informatie. Wie kan daar beter in voorzien dan de lokale overheid, die het dichtste bij hen staat? Vandaag is het voor de doorsnee burger niet altijd even duidelijk welke stappen te ondernemen of waar hulp te vragen. Er is vaak een gebrek aan duidelijke tips, en dienstverlening en informatie zitten verspreid over meerdere instanties (woonbegeleiders, maatschappelijk assistenten, CAW, OCMW, energiehuizen). Vooruit pleit ervoor om de burger te informeren en informatie zoveel als mogelijk te bundelen via uniforme kanalen en duidelijke locaties.

- **Voorstel:** gebruik de gemeentelijke communicatiekanalen om op regelmatige basis tips te geven om de energiefactuur te verlagen. Deze info kan zowel aangeboden worden in informatiebladen als op de gemeentelijke website. Ook tips rond renoveren, isoleren, enz. kunnen nuttig zijn voor de inwoners van een gemeente.
- **Voorstel:** richt een “energieloket” op waar zowel burgers als ondernemers terecht kunnen met al hun vragen over de energiefactuur (overstap naar een andere energieleverancier, energiebesparing, intekenen op groepsaankopen, woningrenovatie, zoektocht naar financiële tegemoetkomingen, enz.).
- **Voorstel:** breng bovenstaande expertise proactief naar de burger via energiepunten. Maak een standje op de wekelijkse markt of houd zitdagen in het gemeentehuis, het OCMW, de twee bibliotheeksites, ...

Energiescans

De goedkoopste energie is de energie die je niet verbruikt. Daarom zijn energiescans, een doorlichting van het energieverbruik waarbij men ook op weg helpt om er iets aan te doen, belangrijk.

- **Voorstel:** als gemeente worden kosteloze energiescans aangeboden aan inwoners, ondernemingen en verenigingen.

Co-workplaatsen

Na een onbezorgde zomer bestaat de kans dat het aantal coronabesmettingen, en dus ook het aantal thuiswerkers, overal toeneemt. Algemeen beschouwd, zetten ook steeds meer bedrijven in op (deeltijds) thuiswerk. Voor heel wat werknemers zal het, gezien de torenhoge energieprijzen, echter

niet evident zijn om de verwarming dan aan te schakelen. Daarom kan een gemeentebestuur van zijn publieke gebouwen een toevluchtsoord maken voor thuiswerkers. Heel wat ruimtes in gebouwen moeten sowieso verwarmd worden, waar ruimte is, zouden thuiswerkers dan terecht kunnen.

- **Voorstel:** creëer co-workplaatsen in de gemeentelijke gebouwen. Dit kan bijvoorbeeld in culturele centra, woonzorgcentra, sporthallen, jeugdlokalen, enz.

Zonneparken en energiedelen

Steden en gemeenten denken best ook aan oplossingen op iets langere termijn. Lokaal investeren in zonne-energie, eventueel in vorm van een energiegemeenschap, is een interessante piste om de elektriciteitsfactuur van inwoners te verlagen.

Vanaf 2023 kunnen actieve afnemers, lokale overheden en kleine en middelgrote ondernemingen zich verenigen in een energiegemeenschap om collectief energie uit te wisselen. Als lokaal bestuur zou geïnvesteerd kunnen worden in zonnepanelen (of andere vormen van hernieuwbare energie) op eigen terrein of op eigen daken, waarna de energie verkocht of weggegeven wordt aan lokale bedrijven en burgers. Indien geen eigen terreinen voorhanden zijn, zou ook samengewerkt kunnen worden met private partners (bijvoorbeeld zonnepark op een privéterrein).

Er kunnen allerhande constructies worden opgezet om goedkope stroom tot bij (kwetsbare) burgers te krijgen. In Antwerpen staat mijn vrij ver met de uitwerking van zo'n concreet project genaamd "[Zonedorp](#)".

- Voorstel: Investeer als gemeentebestuur maximaal in zonnepanelen en onderzoek de piste van een eigen zonnepark. Onderzoek daarnaast hoe het bestuur de overschot aan stroom ter beschikking stellen van inwoners met een laag inkomen.
  - Voorstel: gebruik de formule van energiedelen om energie van publieke gebouwen onderling te delen. Zo kan er energie gedeeld worden tussen administratieve centra, woonzorgcentra, scholen, sportcentra,...
- <https://www.vvsg.be/nieuws/wichelen-klaar-voor-energiedelen-publieke-gebouwen>

Vanuit de Vlaamse Vooruit-fractie zullen wij initiatieven blijven nemen om de werking van energiedelen en energiegemeenschappen te verbeteren en de huidige belemmeringen weg te werken.

Tussenkost in energiefacturen verenigingen

Heel wat sportclubs, socio-culturele verenigingen en andere organisaties krijgen te maken met een hoge energiefactuur. Hun voorschotfacturen nemen alarmerende proporties aan. Ook voor hen moeten steden en gemeenten bekijken wat mogelijk is. Het bestuur zou bijvoorbeeld een initiatief kunnen nemen om voor een bepaald percentage tussen te komen in de energiefactuur van verenigingen.

- **Voorstel:** bekijk of de stad of gemeente kan tussenkomen voor een deel van de energiefactuur van de verenigingen op haar grondgebied.

2) OCMW's

Wat zien OCMW's vandaag gebeuren?

Steeds meer vragen om hulp en advies van lagere middeninkomens, soms ook tweeverdieners, die de factuur niet meer betaald krijgen. Zij hebben geen recht op het sociaal tarief en komen in de problemen door de hoge energiekosten. Zolang er geen uitbreiding komt van sociaal tarief, is de verwachting dat deze groep steeds vaker zal aankloppen. Anderzijds wordt het moeilijker om mensen met een uitkering, die wel sociaal tarief ontvangen, aan te moedigen om te gaan werken omdat ze riskeren dat sociaal tarief te verliezen.

Wat kan je als OCMW doen?

Veel OCMW's stellen een lokaal energieteam samen van maatschappelijk werkers, eventueel aangevuld met kenners rond energie en renovatie. Zij antwoorden op vragen van burgers, geven advies rond energiebesparing, gaan langs voor een energiescan van de woning, onderhandelen met de energieleverancier rond voorschotfactuur, enzovoort...

Daarnaast kan je als OCMW uiteraard ook afbetalingsplannen opstellen, eventueel in combinatie met het ten laste nemen van een deel van de voorschotfactuur/afrekening, een premie toekennen of helpen bij de aankoop van energiezuinige huishoudtoestellen. Hiertoe kan een apart energiefonds worden opgericht met daarin de federale middelen gecombineerd met lokale middelen.

Opleiding, bijscholing, samenwerking

Lokaal kan er vooral een verschil gemaakt worden door in te zetten op de kennis van eerste -en tweedelijnsdiensten. Heel wat medewerkers van OCMW's die in contact komen met energiedossiers, hebben te weinig kennis van de complexe markt. Op die manier is het moeilijk om advies te geven. Je kan dus best peilen naar de kennis van die medewerkers en bekijken of er nood is aan bijscholing.

- **Voorstel:** medewerkers van gemeenten jaarlijks een opleiding aanbieden over het steeds veranderende marktaanbod.

Gebruik aanwezige middelen (nota voorjaar 2022)

Het is belangrijk om de middelen die een lokaal bestuur, en meer specifiek het OCMW, ter beschikking hebben ook volledig en correct te benutten. OCMW-fondsen, zoals het Gas -en

Elektriciteitsfondsen moeten ingezet worden om structurele oplossingen te bieden. Weinig mensen weten bijvoorbeeld dat je geen cliënt bij het OCMW moet zijn om aanspraak te maken op financiële tussenkomsten. Zo kon je, wanneer je kon aantonen dat je je energiefactuur niet kon betalen, via het OCMW recht hebben op middelen uit het federale energiefonds.

- **Voorstel:** zet in op sensibilisering rond bepaalde fondsen zoals het Energiefonds. Dit niet enkel om de fondsen meer bekendheid te geven, maar ook om mensen die normaal niet tot de lagere economische klassen behoren te overtuigen hulp te zoeken.
- **Voorstel:** zet meer in op het gebruik van zuinige huishoudtoestellen. Dit kan door oude huishoudtoestellen te vervangen of een project op te starten waarbij mensen in armoede efficiënte toestellen kunnen huren. Het Papillon-project, waarbij mensen in armoede zuinige huishoudtoestellen kunnen huren, is een mooi voorbeeld.
<https://vlaanderen-circulair.be/nl/doeners-in-vlaanderen/detail-2/papillon>
- **Voorstel:** bekijk samen met de mensen hun voorschotfactuur, check of deze een realistische weerspiegeling is van het werkelijke verbruik, kies voor een meer voordelige leverancier of ga in onderhandeling met de huidige leverancier om de voorschotfactuur aan te passen, zodat het draaglijk wordt voor de cliënt.

